

Hoe zit het met de excretienormen?

Jasper Lentz

Mest afvoeren, ja of nee? De aanpassing van excretiecijfers heeft gevolgen voor de totale productie op het geitenbedrijf. Voor dit jaar geldt een fosfaatexcretieforfait 4,3. Mark Heijmans, specialist bij LTO Nederland, legt uit.

Aanpassing van excretiecijfers heeft gevolgen voor de totale productie van mineralen op het geitenbedrijf. Heijmans: "Samen met de aanwezige grond en de gebruiksnormen die in het betreffende jaar gelden, bepaalt dit dus of er wel of geen mest afgevoerd moet worden. Deze bereke-

ning is per bedrijf verschillend en hangt bijvoorbeeld af van het aandeel grasland versus bouwland op het bedrijf en de fosfaat-toestand van de grond." De termen excretienorm, gebruiksnorm en forfait zijn al tien jaar in de wetgeving opgenomen. Een excretienorm is er voor stikstof

Foto: Jasper Lentz

De stikstofnormen uit dierlijke mest verschillen per teelt en per grondsoort en gelden op bedrijfsniveau.

Excretienormen 2018

Diersoort en -categorie	Diercategorie nummer	Graasdier/ Staldier	Stalsysteem	Excretie per dier in de periode van 1 augustus tot 1 maart m ³	kg stikstof	kg fosfaat
Geit 	60					
Melkgeiten (alle vrouwelijke geiten die ten minste eenmaal hebben gelammerd, inclusief pasgeboren lammeren en geslachtsrijpe bokken)	600	Graas	Alle	0,76	10,2	4,3
Opfokgeiten en vleesgeiten tot ca. 4 maanden	601	Graas	Alle	0,06	0,9	0,4
Opfokgeiten en vleesgeiten van ca. 4 maanden en ouder	602	Graas	Alle	0,43	7,4	3,1

(N) en fosfaat (P₂O₅) en is de hoeveelheid N of P₂O₅ die een dier produceert per jaar. Een gebruiksnorm is de hoeveelheid N of P die een boer per hectare mag gebruiken. Er zijn gebruiksnormen voor N-totaal (mest en kunstmest), N uit dierlijke mest en P totaal (mest en kunstmest). De N-totaal gebruiksnormen zijn verschillend per teelt en per grondsoort (zand, klei, veen, löss). De N-dierlijke normen zijn of 170 of 230 of 250 kg N uit dierlijke mest en gelden op bedrijfsniveau. Voor P-totaal zijn er verschillende normen voor grasland en bouwland en die variëren dan weer naargelang de fosfaattoestand van de grond. Forfait is een algemeen begrip. In plaats van excretienorm wordt ook gesproken over excretieforfait, dit is hetzelfde. De fosfaatexcretieforfait voor 2017 was 4,7, voor 2018 is het weer verlaagd naar 4,3. Dat is nog altijd fors hoger dan de 3,8 kg die het twee jaar geleden was. De reden voor de verlaging die nu is ingevoerd, is volgens Heijmans het feit dat LTO Nederland en Nevedi in 2017 aan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de wetenschappelijke instituten die de overheid adviseren, hebben aangegeven en onderbouwd dat het excretiecijfer van 4,7 te hoog was. Heijmans: "Het excretiecijfer wordt namelijk bepaald op basis van het rantsoen van het dier. Dus bijvoorbeeld het aantal kilogrammen droge stof van onder andere graskuil, mais en brok die een melkgeit krijgt en de hoeveelheid N en P hierin zal het excretiecijfer bepalen. Ook kenmerken als productie, groei en vastlegging in dieren en melk spelen een rol in de berekeningen. Steeds wordt een meerjarig gemiddelde van bijvoorbeeld mineralengehaltes in gras en mais gebruikt." Heijmans vertelt dat de eerdere verhoging van 3,8 naar 4,7 te maken had met een gestegen gemiddelde melkproductie, maar ook met hogere gehalten van P in gras en mais in het meerjarig gemiddelde. "De daling van 4,7 naar 4,3 is dan weer beargumenteerd met het feit dat

op basis van recente mengvoergegevens blijkt dat er minder fosfor in het mengvoer zit dan waar de wetenschappelijke instituten altijd mee gerekend hadden." Het stikstofexcretieforfait is in 2018 ten opzichte van 2017 onveranderd en 10,2 kg stikstof per dier per jaar.

Bedrijfsdata

De Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM), sinds 2003 het onafhankelijke adviesorgaan voor het ministerie van Economische Zaken, is van mening dat niet zozeer de excretienorm een probleem is, maar het feit dat er op bedrijfsniveau nog niet voldoende

gegevens zijn. Heijmans is van mening dat de excretienormen wel degelijk een probleem kunnen zijn voor individuele geitenhouders. "Dit kan gelden voor zowel stikstofexcretie als fosfaatexcretie. Wat de CDM waarschijnlijk bedoelt is dat het eigenlijk maatwerk is per geitenbedrijf, dat is het meest eerlijk. Dat vereist echter wel dat ieder individueel bedrijf voldoende data bijhoudt. De overheid moet dan accepteren dat je op ieder bedrijf data bijhoudt en daar je eigen excretiecijfers mee uitrekent. In de melkvee gebeurt dat al met BEX." Voorwaarde hiervoor is volgens Heijmans geborgde en te controleren data. "In de melkveehouderij kunnen melkveehouders met behulp van de Kringloopwijzer nu hun bedrijfspecifieke excretie uitrekenen en bepalen. Zij mogen hier ook mee rekenen in de mestwetgeving. Op een totaal van duizenden melkveehouders is een dergelijke

Melkproductie meewegen in excretienorm?

het ene bedrijf voordelig kunnen zijn, maar voor het andere bedrijf nadelig. De LTO-vakgroep Melkgeitenhouderij bepaalt uiteindelijk welke insteek ze richting de overheid wil kiezen voor de toekomst."

systemen in ongeveer tien tot vijftien jaar ontwikkeld. Voor enige honderden geitenbedrijven is de opzet en ontwikkeling van zo'n systeem minder voor de hand liggend. Een mogelijke tussenvariant zou kunnen zijn dat bijvoorbeeld de melkproductieniveaus van geiten worden meegewogen in de excretie en er een soort van matrix ontstaat", aldus Heijmans. Een dergelijke matrix is er nog niet en er wordt ook niet direct aan gewerkt. "De vraag is of we dat als LTO zouden willen en hoe we het dan moeten invullen. Het gaat in de geitenhouderij immers slechts over enkele honderden bedrijven. Werken met een dergelijke matrix zou voor

Cijfers actueel?

De LTO-vakgroep Melkgeitenhouderij gaat samen met enkele veevoederdeskundigen van Nevedi-leden op korte termijn weer in overleg met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit om te bezien of de excretiecijfers voor stikstof nog wel kloppen en actueel zijn.